

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Pavla Molka a Mgr. Tomáše Blažka v právní věci žalobkyně: **Římskokatolická farnost Malonty**, se sídlem Farské náměstí 80, Kaplice, zast. JUDr. Jakubem Křížem, Ph.D., advokátem se sídlem Na Podkovce 281/10, Praha 4, proti žalovanému: **Státní pozemkový úřad**, se sídlem Husinecká 1024/11a, Praha 3, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 10. 2021, č. j. SPU 351219/2021, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **Lesy České republiky, s. p.**, se sídlem Přemyslova 1106/219, Nový Hradec Králové, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 5. 2022, č. j. 63 A 28/2021-50,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Osoba zúčastněná na řízení **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Předmětem projednávané věci je vztah rozhodování civilních soudů podle části páté zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), a institutu nového rozhodnutí podle § 101 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“).

[2] Rozhodnutím Krajského pozemkového úřadu pro Jihočeský kraj ze dne 10. 3. 2016, č. j. 363782/2013/505333/R1711/RR18076/2016/ŠM, bylo žalobkyni vydáno několik pozemků v katastrálním území Malonty podle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon

o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZMV“). Toto rozhodnutí napadly Lesy České republiky, s. p., jako osoba zúčastněná na řízení, žalobou podle části páté o. s. ř., kterou nejdříve zamítl Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 22. 5. 2017, č. j. 11 C 87/2016-216. K odvolání osoby zúčastněné na řízení ovšem Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 8. 11. 2018, č. j. 4 Co 179/2017-291, nahradil podle § 250j odst. 2 o. s. ř. rozhodnutí pozemkového úřadu tak, že se předmětné pozemky nevydávají. Žalobkyně totiž pozemky pozbyla již na základě vyhlášky Okresní správní komise v Kaplici ze dne 18. 10. 1945, a to zpětně ke dni 23. 6. 1945 jakožto k datu nabytí účinnosti Dekretu č. 12/1945 Sb. o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa (jeden z tzv. Benešových dekretů, pozn. NSS), tedy ještě před počátkem období rozhodného pro navrácení majetku podle ZMV. Zároveň je bez významu postup v řízení podle zákona č. 46/1948 Sb. o nové pozemkové reformě, který je podle § 5 písm. a) ZMV uznán za způsobilý restituční titul, jelikož směřoval proti majetku, který žalobkyně v té době již nevlastnila. Dovolání žalobkyně proti tomuto rozsudku odmítl Nejvyšší soud usnesením ze dne 16. 7. 2019, č. j. 28 Cdo 1754/2019-339, jako nepřijatelné. Ústavní stížnost žalobkyně proti posledním oběma rozhodnutím civilních soudů odmítl Ústavní soud pro zjevnou neopodstatněnost usnesením ze dne 23. 7. 2020, sp. zn. II. ÚS 3296/19. K navrácení žádaných pozemků žalobkyni tedy nedošlo.

[3] Na základě žádosti ze dne 5. 8. 2021 se žalobkyně domáhala vydání nového rozhodnutí podle § 101 písm. b) správního řádu. Krajský pozemkový úřad pro Jihočeský kraj ovšem toto řízení usnesením ze dne 27. 8. 2021, č. j. SPU 312342/2021, zastavil pro nepřijatelnost. Uplatní se totiž institut překážky věci již pravomocně rozhodnuté podle § 48 odst. 2 správního řádu, jelikož původní správní rozhodnutí nebylo zamítavé (pozemkový úřad žádosti žalobkyně o vydání pozemků vyhověl), ale pozitivní, a žalobkyně se nyní domáhá vydání rozhodnutí, jehož výroková část by byla totožná jako v případě původního rozhodnutí.

[4] Odvolání žalobkyně proti usnesení krajského pozemkového úřadu zamítl žalovaný výše nadepsaným rozhodnutím. Ztotožnil se s prvostupňovým rozhodnutím, že původní správní rozhodnutí nelze mít za zamítavé, jelikož bylo změněno až v průběhu přezkumu podle části páté o. s. ř. Zároveň je dána překážka věci pravomocně rozhodnuté.

[5] Podanou žalobu zamítl krajský soud nyní napadeným rozsudkem. Vymezil účel řízení podle části páté o. s. ř. s tím, že civilní soudy nepřezkoumávají, ale v plné jurisdikci věc znovu projednávají. Vyhoví-li žalobě, nahradí rozhodnutí správního orgánu, nikdy jej však neruší. Krajský soud k tomu odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2014, sp. zn. 21 Cdo 150/2013, a uzavřel, že správním orgánům nepřísluší znovu vstupovat do řízení, které bylo pravomocně ukončeno civilními soudy, tím, že by akceptovaly žádost o nové rozhodnutí podle § 101 písm. b) správního řádu. Již samotná existence pravomocného rozsudku civilního soudu je nepřeklenutelnou překážkou pro zahájení správního řízení o nové žádosti a tato překážka věci již pravomocně rozhodnuté je též důvodem pro zamítnutí projednávané žaloby.

pokračování

[6] Nad rámec se krajský soud vyjádřil k podmínkám nového rozhodnutí podle § 101 písm. b) správního řádu. Jednak není splněna podmínka, že původní žádost byla zamítnuta správním orgánem, jednak není jisté, že nové žádosti by bylo vyhověno. Nedošlo totiž ke změně judikatury Ústavního soudu, jak stěžovatelka namítala, jelikož novější judikatura [nálezy ze dne 25. 1. 2021, sp. zn. II. ÚS 1920/20 (N 14/104 SbNU 117), ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. I. ÚS 1975/20 (N 58/105 SbNU 153), ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. III. ÚS 361/21, a ze dne 21. 12. 2021, sp. zn. I. ÚS 3918/19] se netýká skutkově totožných věcí, jedná se o rozhodnutí jednotlivých senátů, nikoliv pléna Ústavního soudu, a jde o jednotlivá rozhodnutí v konkrétních skutkově prokázaných věcech. Krajský soud též odkázal na usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 5. 2022, sp. zn. IV. ÚS 337/22, kterým byla odmítnuta ústavní stížnost v obdobné věci jako je věc nyní projednávaná a potvrzen závěr, že ke změně judikatury Ústavního soudu nedošlo.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření k ní

II.a Kasační stížnost

[7] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) napadla výše označený rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dál jen „s. ř. s.“). Navrhla napadený rozsudek zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[8] Stěžovatelka předně nesouhlasí s krajským soudem, že rozhodnutí vydané civilním soudem v řízení podle části páté o. s. ř. brání vydání nového rozhodnutí správním orgánem podle § 101 písm. b) správního řádu. Odkaz na rozsudek sp. zn. 21 Cdo 150/2013 je dle ní nepřipadný a krajskému soudu též uniká, že projednávaný předmět řízení nespadá do části páté o. s. ř. Předmětem věci zároveň není přezkum postupu v minulosti a cílem stěžovatelky ani není pokračovat v řízení vedeném podle části páté o. s. ř. Stěžovatelka pouze v souladu s § 101 písm. b) správního řádu žádá, aby správní orgán nově zvážil, zda přeci jen nejsou splněny podmínky pro vydání pozemků. Stěžovatelka je přesvědčena, že se po ukončení civilního soudního řízení zformuloval nový názor Ústavního soudu, který se zastává vydání majetku stěžovatelce.

[9] Stěžovatelka dále nesouhlasí s názorem, že původní rozhodnutí nelze pokládat za zamítavé ve smyslu § 101 písm. b) správního řádu a že představuje překážku *rei iudicatae*. Stěžovatelka odkázala na rozsudek NSS ze dne 30. 10. 2008, č. j. 6 As 12/2008-73, s tím, že překážka věci rozhodnuté je ve správním řízení formulována poměrně úzce. Původní rozhodnutí, kterým pozemkový úřad rozhodl o vydání pozemků, nemůže představovat překážku *rei iudicatae*, neboť není materiálně pravomocné. Jeho účinky jsou zcela odklizeny nahrazujícím rozhodnutím civilního soudu.

[10] Stěžovatelka nakonec namítá, že krajský soud marginalizuje novou judikaturu Ústavního soudu. Orgány veřejné moci jsou vázány názorem Ústavního soudu ve prospěch naturální restituce, k čemuž stěžovatelka připomněla čl. 89 odst. 2 Ústavy. Stěžovatelčina situace je přitom obdobná jako věci projednávané v nálezech sp. zn. II. ÚS 1920/20 a sp. zn. I. ÚS 1975/20, kterými bylo vyhověno osobám oprávněným podle ZMV a upřesněna kritéria pro vydávání majetku v případě konfliktu konfiskace majetku podle Benešových dekretů a restitučních řízení podle ZMV. Není tedy

pravdivý paušální závěr krajského soudu, že ke změně judikatury Ústavního soudu nedošlo. Krajským soudem citované usnesení sp. zn. IV. ÚS 337/22 dle stěžovatelky není rozhodné, jelikož uvedeným nálezhům odporuje, aniž by řešená otázka byla předložena k rozhodnutí plénu Ústavního soudu.

II.b Vyjádření žalovaného

[11] Žalovaný má předně za to, že závěry nových nálezů Ústavního soudu nemohou být závazné pro již pravomocně ukončená správní řízení, která byla přezkoumána soudy všech stupňů a již marně uplynula lhůta pro použití dozorčího prostředku. Žalovaný pak souhlasí s krajským soudem, rozhodnutí civilního soudu podle části páté o. s. ř. brání vydání nového rozhodnutí podle § 101 písm. b) správního řádu. Správnímu orgánu nepřísluší opět rozhodovat, jelikož výsledek soudního přezkumu (zamítavé rozhodnutí) je pro něj závazný a nové žádosti by tedy nemohl vyhovět.

[12] Žalovaný se s krajským soudem ztotožnil též v otázce překážky věci již pravomocně rozhodnuté, jelikož správní orgán původním pravomocným rozhodnutím přiznal stěžovateli právo – vydal předmětné pozemky. I pokud by žalovaný přistoupil na argumentaci materiální právní mocí, nebyla by splněna druhá podmínka pro vydání nového rozhodnutí, a sice, že žádosti by nově bylo vyhověno. Správní orgány jsou totiž vázány závěry civilních rozsudků, že v případě stěžovatelky nejsou splněny podmínky pro vydání majetku podle ZMV.

[13] Žalovaný připustil, že judikatura Ústavního soudu je v otázce oprávněnosti nároků církevních právnických osob na vydání majetku podle ZMV značně rozkolísaná. Proto ovšem není možné předjímat, že správní orgán by žádosti stěžovatelky o vydání pozemků nově vyhověl. Závěrem svého vyjádření žalovaný poukázal na výjimečnost institutu vydání nového rozhodnutí a uvedl, že v projednávané věci by se jeho využití mohlo jevit jako obcházení zákona. Žalovanému ani není známo, že by ve správních řízeních dle restitučních předpisů bylo postupováno dle § 101 písm. b) správního řádu. Kasační stížnost proto navrhl zamítnout.

II.c Vyjádření osoby zúčastněné na řízení

[14] Osoba zúčastněná na řízení též navrhla kasační stížnost zamítnout. Ztotožnila se s napadeným rozsudkem, který je dle ní věcně i právně správný a v souladu s ustálenou judikaturou NSS. Stěžovatelkou požadované vydání nového rozhodnutí je naopak v rozporu s právním řádem a stěžovatelka mylně zaměňuje instituty správního řádu a soudního postupu podle části páté o. s. ř.

[15] Dle osoby zúčastněné na řízení není splněna podmínka pravomocného zamítnutí původní žádosti, jelikož stěžovateli bylo vyhověno. Je tedy dána překážka věci rozhodnuté a rozhodnutí pozemkového úřadu o zastavení řízení je správné.

[16] K judikatuře Ústavního soudu k vydání majetku podle ZMV osoba zúčastněná na řízení poukázala na usnesení sp. zn. IV. ÚS 337/2022 a odkázala na rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 25. 5. 2022, č. j. 63 A 1/2022, kterým byla zamítnuta žaloba Římskokatolické farnosti – prelatury Český Krumlov též ve věci vydání nového

pokračování

rozhodnutí podle § 101 písm. b) správního řádu. Následně se vyjádřila ke konfiskaci majetku, který dle ZMV nelze vydat, pokud účinky konfiskace nastaly k účinkům Dekretu č. 12/1945 Sb., přičemž dle judikatury Ústavního i Nejvyššího soudu již dnes nelze přezkoumávat splnění podmínek konfiskace.

[17] Závěrem osoba zúčastněná na řízení odkázala na rozsudek NSS ze dne 28. 8. 2019, č. j. 2 Azs 390/2018-46, dle kterého nesmí institut nového rozhodnutí vést k obcházení zákona.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[18] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, z důvodů, které zákon připouští, a stěžovatelka je zastoupena advokátem (§ 102 a násl. s. ř. s.). Poté přistoupil k přezkumu rozsudku krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil také, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[19] Kasační stížnost není důvodná.

[20] Podle § 250j odst. 1 o. s. ř. *[d]ospěje-li soud k závěru, že o sporu nebo o jiné právní věci má být rozhodnuto jinak, než rozhodl správní orgán, rozhodne ve věci samé rozsudkem.* Podle odst. 2 stejného ustanovení *[r]ozsudek soudu podle odstavce 1 nahrazuje rozhodnutí správního orgánu v takovém rozsahu, v jakém je rozsudkem soudu dotčeno.*

[21] Podle § 101 písm. b) správního řádu lze provést nové řízení a vydat nové rozhodnutí ve věci *tehdy, jestliže novým rozhodnutím bude vyhověno žádosti, která byla pravomocně zamítnuta.*

[22] Podstata projednávané věci spočívá předně v posouzení otázky, zda pravomocné rozhodnutí civilních soudů podle části páté o. s. ř. brání vydání nového správního rozhodnutí podle § 101 správního řádu o téže otázce (vydání pozemků stěžovatelce podle ZMV). Pokud ano, bylo by bezpředmětné zabývat se věcí samou, tedy podmínkami pro vydání nového správního rozhodnutí podle § 101 písm. b) správního řádu (zamítavé původní rozhodnutí a nově vyhovění žádosti). Totožnou otázkou se přitom Nejvyšší správní soud již zabýval, dokonce ve velice obdobných věcech včetně obdobného stěžovatele (Římskokatolická farnost). V rozsudcích ze dne 17. 1. 2023, č. j. 1 As 155/2022-55, a ze dne 8. 2. 2023, č. j. 1 As 154/2022-56, dospěl k závěru, že existence pravomocného rozsudku civilního soudu je překážkou pro zahájení řízení o vydání nového rozhodnutí a správní orgán postupoval správně, jestliže řízení o nové žádosti zastavil. Správní orgán nemohl posuzovat novou žádost o vydání pozemků, neboť by tím fakticky prováděl přezkum pravomocných rozsudků civilních soudů (blíže viz odst. [30] až [33] rozsudku č. j. 1 As 155/2022-55 a odst. [20] rozsudku č. j. 1 As 154/2022-56).

[23] V projednávané věci Nejvyšší správní soud neshledal důvod se od uvedeného odchýlit, neboť věc nyní projednávaná je v zásadě totožná s věcmi řešenými v rozsudcích prvního senátu, totožné jsou též napadené rozsudky a kasační námitky. Dokonce v případě rozsudku č. j. 1 As 154/2022-56 byla žádost o nové rozhodnutí podána a správní rozhodnutí vydána ve stejné dny jako v nyní projednávané věci (5. 8. 2021 žádost, 27. 8. 2021 prvostupňové rozhodnutí o zastavení a 19. 10. 2021 rozhodnutí o odvolání). I v nyní posuzované věci tedy správní orgány postupovaly správně, závěr krajského soudu o překážce spočívající v rozhodnutí podle části páté o. s. ř. je správný a odpovídající kasační námitka stěžovatelky není důvodná.

[24] Obdobně jako v rozsudcích č. j. 1 As 155/2022-55 a č. j. 1 As 154/2022-56 však Nejvyšší správní soud na rámec důvodů rozhodných pro zamítnutí kasační stížnosti koriguje závěr správních orgánů i krajského soudu, že původní správní rozhodnutí o vydání pozemků nelze fakticky považovat za zamítavé. Jelikož toto rozhodnutí bylo nahrazeno rozsudkem vrchního soudu tak, že se pozemky nevydávají, je nutné jej posuzovat ve znění civilních rozsudků. V tomto ohledu tedy lze přisvědčit stěžovateli, avšak tento dílčí nesprávný závěr krajského soudu nemá vliv na zákonnost výroku napadeného rozsudku a nepředstavuje důvod pro zrušení napadeného rozsudku (blíže viz odst. [35] a [41] rozsudku č. j. 1 As 155/2022-55 a odst. [21] a [24] rozsudku č. j. 1 As 154/2022-56). Ostatně sám krajský soud v bodech 24. a 25. napadeného rozsudku uvedl, že již existence překážky věci rozhodnuté civilním soudem je nepřekonatelnou překážkou vedení nového správního řízení a je zcela zásadní a dostačující pro zamítnutí žaloby, s čímž se Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené ztotožňuje.

[25] Ze stejného důvodu není relevantní argumentace stěžovatelky ohledně údajné změny judikatury Ústavního soudu v otázce restitučních nároků, kterou se krajský soud též zabýval nad rámec nosných důvodů pro zamítnutí žaloby. Nejvyšší správní soud se proto k namítaným nálezům Ústavního soudu blíže nevyjadřuje.

IV. Závěr a náklady řízení

[26] Nejvyšší správní soud kasačním námitkám nepřisvědčil a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s.

[27] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 a 5 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka, která neměla ve věci úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovanému nevznikly náklady nad rámec úřední činnosti a osobě zúčastněné na řízení soud neukládal žádné povinnosti, v souvislosti s jejichž plněním by jí vznikly nějaké náklady. Přiznání náhrady jiných nákladů řízení z důvodů zvláštního zřetele hodných osoba zúčastněná na řízení nenavrhlá.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. prosince 2023

pokračování

JUDr. Radan Malík
předseda senátu